

Green City Accord

Selgitav märkus seire ja aruandluse kohta ning kohustuslikud näitajad

Järgnevalt esitatakse lühike ülevaade Green City Accordis (GCA) sätestatud seire- ja aruandluskohustustest ning kohustuslikud näitajad Green City Accordiga hõlmatud viies valdkonnas: õhk, vesi, loodus ja elurikkus, jäätme- ja ringmajandus ning müra.

Aruandlus kui Green City Accordi põhielement

Leppega liitunud linnad on kohustatud andma aru oma edusammudest viies Green City Accordiga hõlmatud valdkonnas. Alles arendusjärgus olev seire- ja aruandlussüsteem peegeldab edusamme nende eesmärkide saavutamisel.

Seega on GCA kohase aruandluskohustuse põhieesmärgid järgmised:

- tõendada leppega liitunud linnade edusamme GCA viie eesmärgi saavutamisel;
- võimaldada leppega liitunud linnadel võrrelda oma edusamme teiste osalevate linnadega.

Kohustuslikud näitajad

Järgmistel lehekülgedel on esitatud täielik ülevaade kohustuslikest näitajatest.

Vältimaks ülemäärase koormuse seadmist osalevatele linnadele, on kohustuslike näitajate arv piiratud ega ole seega mõeldud hõlmama iga GCA valdkonna täit ulatust.

Lisaks kohustuslikele näitajatele on linnad teretunud rakendama oma kohalike eesmärkide saavutamisel tehtavate edusammude jälgimiseks kohalikul tasandil määratud sobivaid näitajaid.

Kohustuslike näitajate kasutamine

Kohustuslike näitajaid tuleb rakendada järgmistel eesmärkidel:

- lähtetaseme (st lähtepunkt igas valdkonnas) määramiseks kahe aasta jooksul GCA allkirjastamisest;
- aruandmiseks muutustest võrreldes lähtetasemega korrapäraselt iga kolme aasta järel.

Aruandlusvahend

Aruandlusvahend on peagi saadaval. Praktilisest vaatepunktist tuleb täita kaks osa: kohustuslikud näitajad ja meetmed.

Kohustuslikud näitajad: Aruandlus peaks toimuma spetsiaalse veebipõhise vahendi kaudu, kuhu sisestatakse näitajate väärtused.

Meetmed: *Kavandatud* meetmete (→ lähtetaseme aruandlus) ja *rakendatud* meetmete (→ edusammude aruandlus) kohta tuleb täita vorm (inglise keeles), mis laaditakse üles veebisaidi spetsiaalsesse aruandlusossa.

Õhk

Linnad lubavad õhukvaliteeti oluliselt parandada, järgides täpsemalt WHO õhukvaliteedi suuniseid ja lõpetades võimalikult kiiresti ELi õhukvaliteedi normide ületamise.

— **PM_{2,5} kontsentratsioonitasemed [kõrgeimad aastased mõõdetud keskmised tasemed (ääre)linna taustkontsentratsioonide mõõtejaamades]**

See näitaja viitab tahkete peenosakeste aastasele keskmisele kontsentratsioonile kõrgeimal taustkontsentratsiooni tasemel.

VIIDE: ELi välisõhu kvaliteedi direktiivid ([2008/50/EÜ](#) ja [2004/107/EÜ](#)) ja [uued Maailma Terviseorganisatsiooni \(WHO\) õhukvaliteetid suunised](#)

— **PM₁₀ päevased kontsentratsioonitasemed [suurim päevade arv aastas, mis ületab Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) soovitud 45 µg/m³ mis tahes (ääre)linna taustal või liikluse mõõtejaamades]**

See näitaja toob välja tahkete osakeste hulga PM₁₀ päevadel, mis ületavad 45 µg/m³ mis tahes (ääre)linna taustal või liikluse mõõtejaamades.

VIIDE: ELi välisõhu kvaliteedi direktiivid ([2008/50/EÜ](#) ja [2004/107/EÜ](#)) ja [uued Maailma Terviseorganisatsiooni \(WHO\) õhukvaliteetid suunised](#)

— **NO₂ kontsentratsioonitasemed (kõrgeimad aastased mõõdetud keskmised tasemed liikluse mõju jälgivates mõõtejaamades)**

See näitaja viitab lämmastikdioksiidi (NO₂) aastasele keskmisele kontsentratsioonile kõrgeimal liikluse asukoha tasemel.

VIIDE: ELi välisõhu kvaliteedi direktiivid ([2008/50/EÜ](#) ja [2004/107/EÜ](#)) ja [uued Maailma Terviseorganisatsiooni \(WHO\) õhukvaliteetid suunised](#)

Vesi

Linnad lubavad teha olulisi edusamme veekogude kvaliteedi ja veekasutuse tõhususe parandamisel.

— **Kodumajapidamise veetarve (liitrit/ inimese kohta /päevas)**

See näitaja mõõdab kodumajapidamiste veetarvet, mis arvutatakse liitrites inimese kohta päevas.

VIIDE:

Nt Euroopa roheline pealinna auhind 2023, [suunised](#) (mai 2020).

— **Taristu lekkeindeks (ILI)**

Taristu lekkeindeks (ILI) on aastase tegeliku veekao (CARL) ja aastase tegeliku vältimatu veekao (UARL) suhe.

ILI = CARL/UARL

ILI on lekkekadusid iseloomustav näitaja, mille puhul korrigeeritakse mõõdetud kadu torustiku kogupikkuse ja töösurvega.

VIIDE:

Canfora P., Antonopoulos I. S., Dri M., Gaudillat P., Schönberger H. (2019) Best Environmental Management Practice for the Public Administration Sector (Parim keskkonnajuhtimise tava avaliku halduse sektoris). Teadusuuringute Ühiskeskuse teaduspoliitika aruanne [EUR 29705 EN](#); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta direktiiv (EL) [2020/2184](#) olmevee kvaliteedi kohta

— **Asulareovee protsent, mis vastab asulareovee puhastamise direktiivi nõuetele (kogumise ja bioloogilise puhastuse osas)**

Reoveekoormuse protsent, mis vastab asulareovee puhastamise direktiivi nõuetele kogumise ja bioloogilise puhastuse osas.

VIIDE:

Asulareovee puhastamise direktiiv ([UWWTD](#)) kogumise (artikkel 3) ja bioloogilise puhastuse (artikkel 4) kohta.

Loodus ja elurikkus

Linnad lubavad teha olulisi edusamme linnade elurikkuse säilitamisel ja suurendamisel, sealhulgas linnade rohealade ulatuse ja kvaliteedi suurendamise ning linnaökosüsteemide hävimise peatamise ja nende taastamise kaudu.

— Kaitsealuste, taastatud ja inimtekkeliste looduslike alade protsent linnale kuuluvast riigimaast

Hetkeolukorra ja suundumuste näitaja, mis võimaldab hinnata kaitsealuste, taastatud ja inimtekkeliste looduslike alade osakaalu linna kogupindalast.

VIIDE:

CBD (2014) [User's Manual on the Singapore Index on Cities' Biodiversity](#) (Kasutusjuhend Singapuri linnade elurikkuse indeksi kohta); Maes, J. jt, Enhancing Resilience of Urban Ecosystems through Green Infrastructure. Final Report (Linnaökosüsteemide vastupidavuse suurendamine rohelise taristu kaudu. Lõpparuanne), [EUR 29630 EN](#), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2019; Dumitru, A.; Wendling, L. (2021) [Evaluating the Impact of Nature-based Solutions: Appendix of Methods](#). Publications Office of the European Union, Brussels, 2021, ISBN 978-92-76-22960-5, doi:10.2777/11361.

— Võrade liituse protsent linna pindalast

Hetkeolukorra näitaja, mis hindab suurte puude (töenäoliselt täisküpsuseni jõudvate puude) protsenti linna pindalast ja viitab võrade liitusele.

VIIDE:

Doick jt (2019) [The Canopy Cover of England's Towns and Cities](#): baselining and setting targets to improve human health and well-being (Võrade liitus Inglismaa linnades: inimeste tervise ja heaolu parandamisel lähtetaseme määramine ja eesmärkide seadmine); [Euroopa linnaatlas](#).

— Muutus linnuliikide arvus linnapiirkonnas / linna hoonestusaladel

Suundumuse näitaja, mis annab ülevaate muutustest liikide mitmekesisuses: linde kasutatakse elupaiga kvaliteedi näitajana. Oluline on keskendumine tiheasustusega aladele, kus liike on paratamatult vähem kui looduslikes ökosüsteemides. Muutuse võib tingida liikide tagasitoomine või väljasuremine.

VIIDE:

CBD (2014) [User's Manual on the Singapore Index on Cities' Biodiversity \(Kasutusjuhend Singapuri linnade elurikkuse indeksi kohta\)](#).

Jäätme- ja ringmajandus

Linnad lubavad liikuda ringmajanduse poole, tagades kodumajapidamiste olmejäätmete käitlemise märkimisväärse paranemise, jäätmete tekitamise ja prügilasse ladustamise olulise vähendamise ning taaskasutuse, parandamise ja ringlussevõtu märgatava suurenemise.

— Olmejäätmete teke inimese kohta (tonnides)

See näitaja mõõdab linna piires tekkivat olmejäätmete hulka elaniku kohta, sh enne käitlust ekspordiks ette valmistatud jäätmeid.

See näitaja tuleks võimaluse korral esitada erinevate jäätmeliikide kaupa (vt Eurostat).

Näitajat väljendatakse suhtena „tonni olmejäätmeid inimese kohta aastas“.

VIIDE:

Eurostati andmebaasi määratlus; [Eurostati koostamisjuhend](#).

— Olmejäätmete ringlussevõtu määr (%)

See näitaja mõõdab ringlusse võetud olmejäätmete osakaalu tekkinud olmejäätmete koguhulgast. Ringlussevõtt hõlmab materjalide ringlussevõttu, kompostimist ja anaeroobset lagunemist. Suhet väljendatakse protsendina (%), kuna mõlemat näitajat väljendatakse sama ühikuga, nimelt tonnides.

VIIDE:

[Eurostati andmebaasi määratlus](#); [Eurostati koostamisjuhend](#); [ELi linnade tegevuskava kohane ringmajanduse partnerlus](#).

— Prügilasse ladustatud olmejäätmed (%)

See näitaja mõõdab linna piires kogutud olmejäätmete protsenti, mis ladustatakse prügilasse (linna piires või väljaspool). Näitajat väljendatakse suhtena „tonni prügilasse ladustatud olmejäätmeid / tonni kogutud olmejäätmeid“. Lisaks väljendatakse seda ka üldnäitajana inimese kohta, et võimaldada võrdlusi linnade vahel.

VIIDE:

[Eurostati koostamisjuhend](#).

Müra

Linnad lubavad märkimisväärselt vähendada linnade mürareostust ja liikuda lähemale WHO soovituslikele tasemetele.

— **Osakaal elanikkonnast, keda mõjutab keskmine päevane-öhtune-öine müratase (Lden) \geq 55 dB**

Osakaal elanikkonnast, keda mõjutab keskmine päevane-öhtune-öine müratase (Lden) \geq 55 dB.

VIIDE:

Keskonnämüra direktiiv ([2002/49/EÜ](#)) artikkel 5, artikkel 6; II lisa; EEA, [Exposure of Europe's population to environmental noise](#) (Euroopa elanikkonna kokkupuude keskkonnämüraga).

— **Osakaal elanikkonnast, keda mõjutab keskmine öine müratase (Lnight) \geq 50 dB**

Osakaal elanikkonnast, keda mõjutab keskmine öine müratase (Lnight) \geq 50 dB.

VIIDE:

Keskonnämüra direktiiv ([2002/49/EÜ](#)) artikkel 5, artikkel 6; II lisa; EEA, [Exposure of Europe's population to environmental noise](#) (Euroopa elanikkonna kokkupuude keskkonnämüraga).

— **Osakaal (täiskasvanud) elanikkonnast, kelle uni on oluliselt häiritud**

Elanikkonna mürakokkupuute andmeid (nt ülaltoodud näitajatest 1 ja 2) on võimalik kombineerida kokkupuute-mõju suhetega (st valemitega, mis näitavad, kuidas mõju muutub sõltuvalt kokkupuute määra), et arvutada müra võimalikku kahjulikku mõju tervisele. „Une oluline häiritus“ on üks toimeid (või „tervisemõju“), mis on arvatav. See on seotud ülaltoodud näitajaga Lnight.

VIIDE:

Komisjoni 4. märtsi 2020. aasta direktiiv (EL) [2020/367](#), millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/49/EÜ III lisa seoses keskkonnämüra kahjuliku mõju hindamise meetodi kehtestamisega; EEA (2019) [Environmental noise in Europe — 2020](#) (Keskonnämüra Euroopas - 2020).